

บทที่ 5

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการติดตามผลการจัดการศึกษาของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ที่เปิดรับนักเรียนเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2534 และเป็นเด็กนักเรียนที่จบการศึกษาหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2536 ดังจะเสนอตามลำดับดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลการจัดการศึกษาของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ โดยมีวัตถุประสงค์ดำเนินการต่อไปนี้

5.1.1 เพื่อศึกษาผลการจัดการศึกษาในด้าน

- 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 2) สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
- 3) สภาพหลังจากสำเร็จการศึกษา

5.1.2 เพื่อศึกษาความพอใจในการจัดการศึกษา

5.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ครูที่ปรึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 1,859 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

- (1) ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ 25 โรงเรียนๆ ละ 2 คน รวม 50 คน ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
- (2) ครูที่ปรึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนละ 1 คน รวม 25 คน ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
- (3) นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2536 โรงเรียนละ 3 คน จำนวน 75 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
- (4) ผู้ปกครองนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 75 คน

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสำรวจและแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเอง คุณภาพของเครื่องมือได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความตรงเชิงโครงสร้าง จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) กับกลุ่มทดลองที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.841

5.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงเรียนด้วยตนเอง จำนวนแบบสำรวจและแบบสอบถาม 225 ชุด ได้รับกลับคืนและมีคำตอบสมบูรณ์จำนวน 119 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.33

5.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการตรวจและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสำรวจ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ ข้อมูลสถานภาพทั่วไป และจากแบบสำรวจ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 สรุปผลการวิจัย

5.3.1 ผลการจัดการศึกษา

1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์

ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ทุกกลุ่ม พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับ มาก เรียงตามลำดับ คือ กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ผู้ปกครองนักเรียน และครูที่ปรึกษา

นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในระดับ มาก 3 อันดับแรก คือ มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถปฏิบัติตนในการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน และเข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชนบท ตามลำดับ เมื่อจำแนกรายละเอียดรายด้าน พบว่า

ด้านมีความภูมิใจในความเป็นไทย ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับ มาก 3 อันดับแรก คือ นักเรียนรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างดี และมีความซื่อสัตย์ มีวินัย และคุณธรรม ตามลำดับ

ด้านสามารถปฏิบัติตนในการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับ มาก 3 อันดับแรก คือ นักเรียนมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ มีจิตใจที่ร่าเริงเบิกบาน รู้จักปฏิบัติตนตามลักษณะนิสัย นักเรียนรู้จักรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชนและนักเรียนรู้จักตระหนักในหน้าที่ของตนและบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและโรงเรียน ตามลำดับ

ด้านเข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชนบท ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับ มาก 3 อันดับแรก คือ นักเรียนรู้จักปรับปรุงตัวให้เข้ากับชุมชนท้องถิ่น นักเรียนเข้าใจฐานะตนเองใช้จ่ายเงินอย่างรอบคอบ และนักเรียนรู้จักประหยัด ตามลำดับ

2) สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

สัมฤทธิ์ผลวิชาบังคับแกน ทุกกลุ่มโรงเรียน วิชาพลานามัยมีค่าเฉลี่ย สูงสุด รองลงมา คือ วิชาศิลปศึกษา และวิชาภาษาไทย ตามลำดับ วิชาที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ คณิตศาสตร์ เมื่อจำแนกรายกลุ่มโรงเรียน ปรากฏว่า กลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ 3 มีค่าเฉลี่ยวิชาบังคับแกนสูงสุด รองลงมา คือ โรงเรียนกลุ่มที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

3) สภาพหลังจากสำเร็จการศึกษา

(1) นักเรียนที่เข้าศึกษา สำเร็จการศึกษา และออกกลางคัน

ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา ร้อยละ 83.91 ออกกลางคัน ร้อยละ 16.09 ของนักเรียนที่เข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ออกกลางคันร้อยละ 16.09 ของนักเรียนที่เข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ออกกลางคันร้อยละ 9.25 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 4.93 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 1.41' นักเรียนชาย ออกกลางคันมากกว่านักเรียนหญิง

(2) สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน

ส่วนสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนส่วนใหญ่ คือ ช่วยผู้ปกครองร้อยละ 42.69 รองลงมาคือ เรียนต่อที่อื่นและทำงานอิสระ เมื่อพิจารณาระดับชั้น พบว่า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 สาเหตุการออกกลางคัน คือ เรียนต่อที่อื่นส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สาเหตุเนื่องจากออกไปช่วยผู้ปกครอง นักเรียนชายออกกลางคันส่วนใหญ่ไปช่วยผู้ปกครอง ร้อยละ 53.85 สำหรับ นักเรียนหญิงส่วนใหญ่ออกกลางคันเพื่อ เรียนต่อที่อื่น ร้อยละ 57.50

(3) สภาพของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา

นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2536 ส่วนใหญ่ศึกษาต่อมากกว่า (ร้อยละ 57.40) โดยศึกษาในระบบสายสามัญ (ม.4) รองลงมา คือ สายอาชีวศึกษา และศึกษาต่อนอกกระบวนโรงเรียน นักเรียนชายศึกษาต่อมากกว่านักเรียนหญิง ส่วนนักเรียนที่ไม่ศึกษาต่อ (ร้อยละ 42.60) ส่วนใหญ่จะมึนงานทำ และติดตามไม่ได้ ร้อยละ 15.53 เช่นเดียวกัน นักเรียนชายไม่ศึกษาต่อมากกว่านักเรียนหญิง และนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาและไม่ได้ศึกษาต่อส่วนใหญ่ทำงานเป็นลูกจ้างเอกชน รองลงมาคือ ช่วยผู้ปกครองทำอาชีพที่บ้าน และทำธุรกิจส่วนตัวตามลำดับ นักเรียนหญิงทำธุรกิจส่วนตัวมากกว่านักเรียนชาย

5.3.2 ความคิดเห็นและความพอใจในการจัดการศึกษา

ผลการศึกษาความพอใจในการจัดการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน มีความพอใจในการจัดการศึกษา ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพอใจในระดับ มาก ทุกข้อ ยกเว้น โรงเรียนจัดให้เปิดเรียน 2 ภาคเรียนในแต่ละปีการศึกษา มีความพอใจในระดับ มากที่สุด และโรงเรียนผลิตและประกอบอาหารสำหรับนักเรียนมีความพอใจในระดับ ปานกลาง

เมื่อจำแนกตามกลุ่ม ปรากฏว่า ทุกกลุ่มมีความพอใจในการจัดการศึกษาระดับ มาก นักเรียนมีความพอใจในการจัดการศึกษา มาก เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และครูที่ปรึกษา ตามลำดับ

5.3.3 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองนักเรียน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง โดย ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ มีปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา อันดับแรก รองลงไปคือ ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ตามลำดับ

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาจำแนกรายด้านทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง อันดับแรกคือ ด้านการนิเทศและประเมินผล รองลงมาคือ ด้านบริหารวิชาการและหลักสูตร ด้านการจัดการศึกษาและการเรียนการสอน และด้านคุณลักษณะของผู้สอนตามลำดับ

1) ด้านการนิเทศและการประเมินผล ปัญหา 3 อันดับแรก คือ ศึกษาวิเคราะห์ ไม่มีเวลามานิเทศวิธีการสอน รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นไปตามระเบียบคู่มือการประเมินผลการเรียนของหลักสูตร และ โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นปีการศึกษา ตามลำดับ

2) ด้านบริหารวิชาการและหลักสูตร ทุกด้านมีปัญหาและอุปสรรคในระดับ ปานกลาง 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนมีแบบเรียนวิชาบังคับแกนวิชาเลือกและหนังสือประกอบการศึกษาค้นคว้าวิชาเฉพาะ รองลงมาคือ ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และโรงเรียนจัดให้มีการเลือกรายวิชา โดยดูความถนัดและความสนใจของผู้เรียน และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ตามลำดับ

3) ด้านการจัดการศึกษาและการเรียนการสอน ทุกด้านมีปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนมีเอกสารสำหรับติดตามผลนักเรียนที่เรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และโรงเรียนกำหนดแนวปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองในการประเมินผลการเรียนของนักเรียน รองลงมา คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนได้ครบตามที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นกำหนด

4) ด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน มีปัญหาและอุปสรรคในระดับ ปานกลางทุกข้อ ยกเว้น ครูทำการสอนหลายวิชาและมีจำนวนชั่วโมงการสอนมากเกินไป มีปัญหาระดับ มาก

5.4 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในการบริหารการศึกษา และวิชาการเพื่อการปรับปรุงงานการจัดการศึกษาของ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ สำหรับโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อการนำไปวิจัยครั้งต่อไป

5.4.1 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ

จากประเด็นอภิปรายวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ถึง 3 มีข้อเสนอแนะสำหรับ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

- 1) ปัญหาด้านการนิเทศและการประเมินผล สนับสนุนให้ศึกษานิเทศก์มีแผนการนิเทศเป็นกรณีพิเศษสำหรับโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการนิเทศสำหรับผู้บริหาร และเสนอแนะวิธีการสอนใหม่สำหรับครูผู้สอน ควรติดตามเสนอแนะการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามระเบียบคู่มือการประเมินผลการเรียนของหลักสูตร ในระหว่างปีการศึกษาและการประเมินผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นปีการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ
- 2) ปัญหาด้านบริหารวิชาการและหลักสูตร สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ควรให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับ แบบเรียนวิชาบังคับแกน วิชาเลือก และหนังสือประกอบการศึกษาวิชาเฉพาะ
- 3) ควรจัดการประชุม/อบรม/สัมมนาเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านบริหารวิชาการและหลักสูตร เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้างและแนวดำเนินการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
- 4) สนับสนุนโรงเรียนให้มียุทธศาสตร์ให้มีการเลือกรายวิชาสนองความถนัดและความสนใจของผู้เรียนและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- 5) ปัญหาด้านการจัดการศึกษาและการเรียนการสอน ควรมีนโยบายเน้นและการติดตามผลนักเรียนที่เรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น สนับสนุนเอกสารสำหรับติดตามผลนักเรียนที่เรียนจบ

5.4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีข้อเสนอแนะสำหรับ โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ต่อไปนี้

- 1) กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนควรจัดทำแผนนิเทศภายในมีการนิเทศการศึกษา
อย่างเป็นระบบ เพื่อตอบสนองความต้องการนิเทศของผู้บริหาร ครูผู้สอน ภายในกลุ่มโรงเรียน
และโรงเรียน มีการสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้านวิชาการ
- 2) การบริหารวิชาการและหลักสูตร โรงเรียนควรจัดให้มีงานเลือกรายวิชา
สนองความถนัดและความสนใจของผู้เรียนและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นให้หลากหลาย
เพิ่มขึ้น เน้นทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสำหรับนักเรียน การวิเคราะห์ปัญหาชุมชน ความ
สามารถตัดสินใจในการทำงานและความรู้และทักษะในวิชาสามัญที่ทันต่อความเจริญก้าวหน้า ความ
ยั่งยืนหมั่นเพียรและการรู้จักศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
- 3) สร้างความเข้าใจกับชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อความร่วมมือให้การ
สนับสนุนการศึกษาต่อ และเพื่อลดการออกกลางคันของนักเรียนจากสาเหตุที่ป้องกันได้

5.4.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปวิจัยครั้งต่อไป

มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

- 1) ควรวิจัยเรื่องเดียวกันในระดับเขตการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มขึ้นสำหรับ
เป็นการปรับปรุงการบริหาร และเพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) ควรวิจัยในเรื่องความต้องการการจัดการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการ
ของชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลในการดำเนินการจัดการศึกษาในท้องถิ่น ตามโครงการขยายโอกาสทาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) การวิจัยเกี่ยวกับ สาเหตุของปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา และ
แนวทางในการแก้ไขปัญหในระดับปฏิบัติการ เพื่อนำข้อมูลมาพิจารณาเป็นแนวทางในการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาต่อไป